

UNEC Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

Təsdiq edirəm:

[Signature]
“İqtisadiyyat” kafedrasının

müdiri: i.ü.f.d., dos.S.İ.Hümbətova

Mühəndis iqtisadiyyatı

fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI
(Sillabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00619
Fənnin tədris semestri:	payız və yaz
Fakültə:	İqtisadiyyat və idarəetmə
Tədris yükü:	60 saat (mühazirə/məşğələ-30/30)
Kredit sayı:	4 (dörd)
Kafedra:	İqtisadiyyat

II. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyat:

1. *Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.* Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003), fəsil 1 və fəsil 2.4;
2. *Qreqori N. Mənkyu. Ekonomiksin əsasları.* 3-cü nəşr. Harvard Universiteti. İngiliscədən tərcümə. Bakı, 2008, 2-ci fəsil
3. *Donald A. Hay and Derek J. Morris. Industrial Economics and Organization: Theory and Evidence.* 2nd Edition. Oxford: Oxford University Press, London, 1991 (rus dilinə tərcümə, Sankt-Peterburq, 1999), 1.1-ci fəsil
4. *Jean Tirole. The Theory of Industrial Organization.* The MIT Press. Cambridge. Massachusetts. London, 1988 (rus dilinə tərcümə, Sankt-Peterburq, 1996), səh. 22-86
5. *Природа фирмы.* Под ред. О.И.Уильямсона и С.Дж.Уинтера. К 50-летию выхода в свет работы Р. Коуза «Природа фирмы». Перевод с английского. Москва, «Дело», 2001
6. *Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.* В 3 ч. Ч. 1. **Экономические основы производства** / В.В. Кочетов. - 3-е изд. и перераб. И доп. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 277 с.
7. *Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.* В 3 ч. Ч. 2. **Экономика инновационной деятельности** / В.В. Кочетов. - 3-е изд. и перераб. И доп. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.
8. *Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.* В 3 ч. Ч. 3. **Коммерческая деятельность предприятия** / В.В. Кочетов. - 3-е изд. и перераб. И доп. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 63 с.
9. **Mühendislik Ekonomisi** (Kemal Üçüncü KTÜ Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü). Trabzon – 2016, 52 s.
13. Кочетов В. В., Колобов А. А., Омельченко И. Н. **Инженерная экономика** – М.: МГТУ им Баумана, 2005. – 667 с.

Əlavə ədəbiyyat:

1. Ədalət Muradov, Elşən Bağırzadə - Azərbaycan İqtisadiyyatı (infoqrafika). Bakı 2021
3. Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi. 2016 <https://azertag.az>
4. Muradov Ə.C. «Yeni əsrin müqaviləsi» dayanıqlı iqtisadi inkişafın təminatıdır. Azərbaycan qəzeti, 20 sentyabr 2017.
7. Azərbaycanın Statistik Göstəriciləri. Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi. 2022
8. «Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər» haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı
9. *Azərbaycan Milli Ensiklopediyası: Azərbaycan.* Azərbaycan Milli Ensiklopediyası NPB, 2007.
10. *Böyük İqtisadi Ensiklopediya.* Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı, Bakı, I-VII cildlər.
11. *Azərbaycanın Regionları.* Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi, 2021
12. *Azərbaycan Regionlarının sosial-iqtisadi inkişaf proqramları:* 2004-2008, 2009-2013, 2014-2018, 2019-2023
13. Авдийский, В.И. **Управление операционными рисками как фактор обеспечения экономической безопасности хозяйствующего субъекта** / В.И.Авдийский, Ю.А.Кузнецова, А.В.Дадалко. - М.: НИЦ ИНФРА-М, - 2017. - 442 с.
14. Бадалова, А.Г. **Управление рисками деятельности предприятия** / А.Г.Бадалова, П.А.Пантелеев. - 2-е изд. - М.: Вузовская книга, - 2016. 234 с.

15. Воронцовский, А.В. **Управление рисками** / А.В.Воронцовский. - СПб.: СПбГУ, - 2017.
16. Дзагоева, М.Р. **Механизм комплексной оценки и управления рисками предприятий промышленности** / М.Р.Дзагоева, А.Р.Цховребов, Л.Э.Комаева. - М.: ИНФРА-М, - 2017. - 120 с.
17. Лепеш Г.В. **Инженерная составляющая экономического образования.** //Технико-технологические проблемы сервиса №3(41) 2017, с.3-6
18. Лепеш Г.В. **Подготовка инженерно-экономических кадров в экономических вузах** // Технико-технологические проблемы сервиса, №1(47), 2019, с.1-7
19. Лепеш Г.В. **Применение информационных технологий при подготовке инженерных кадров** //Тех-нико-технологические проблемы сервиса. – 2016. №3(37), с.14– 23
20. Пименов, Н.А. **Управление финансовыми рисками в системе экономической безопасности** / Н.А.Пименов. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Юрайт, - 2019. - 326 с.
21. Солодов, А.К. **Основы финансового риск-менеджмента** / А.К.Солодов. - М.: Александра К. Солодова, - 2018. - 286 с.

IV. Fənnin təsviri

Bu fənn, ümumi (əsas) fənnlər siyahısına daxil olmaqla, bakalavr pilləsində təhsil alan tələbələrə iqtisadiyyatın əsas anlayışları ilə bağlı zəruri baza biliklərini təqdim edir, mühəndis iqtisadiyyatının problemlərini anlamaq və həll yollarını tapmaq üçün lazım olan təhlil bacarıqları və verdişlərini aşılayır.

Fənnə mühəndislik iqtisadiyyatı və qərar qəbuletmə prosesi, istehsal prosesi, avadanlıq seçiminə dair qərarlar, avadanlıqların təkmilləşdirilməsi və yeni məhsulların hazırlanması üçün qərarlar, xərclərə qənaət edən qərarlar, keyfiyyəti və rəqabət qabiliyyətini artırmağın həlli istiqamətləri, innovasiya fəaliyyətinin xarakteristikası, müəssisənin investisiya fəaliyyəti, pul vəsaitlərinin hərəkəti və pulun zaman dəyəri, investisiya layihələrinin qiymətləndirilməsi metodları barəsində tələbələrə zəruri biliklər verilir və bacarıqlar aşılanır.

V. Fənnin məqsədi və vəzifələri

Fənnin tədrisində **məqsəd** tələbələrə iqtisadiyyatın əsas anlayışlarını dərk etməyə və anlamağa yardım etmək, nəzəri bilikləri və praktiki alətləri birləşdirməklə tələbələrdə mühəndis iqtisadiyyatı sahəsində təhlil bacarıqlarını formalaşdırmaqdır.

Fənnin tədrisi qarşısında duran vəzifələr aşağıdakılardır:

- Mühəndislik iqtisadiyyatı və qərar qəbuletmə prosesi, o cümlədən istehsal prosesi barədə tələbələrdə tam təsəvvür formalaşdırmaq;
- Avadanlıq seçiminə dair qərarların verilməsi ilə bağlı avadanlıqların təkmilləşdirilməsi və yeni məhsulların hazırlanması üçün qərarların hazırlanması metodikasını tələbələrə təqdim etmək;
- Xərclərə qənaət edən qərarları, eyni zamanda keyfiyyəti və rəqabət qabiliyyətini artırmağın həlli istiqamətlərini başa salmaq;
- İnnovasiya fəaliyyətinin xarakteristikasını, müəssisənin investisiya fəaliyyətini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və pulun zaman dəyərini tələbələrə aşılamaq;
- İnnovasiya layihələrinin qiymətləndirilməsi metodlarının, onun inkişafının və mərhələlərinin aşılamaq;
- Maliyyə təhlili, vergi qoyma və qiymətin əmələ gəlməsi barədə tələbəni başa salmaq.

VI. Fənnin tədris metodologiyası

Bu fənnin tədrisi prosesində müəhazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, komanda şəklində layihələrin icrası, quiz'lərin, debatların keçirilməsi, işgüzar oyunlar, xüsusi

nümunələrin (case-study) öyrənilməsi, sərbəst işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir. Dərsdə keçiriləcək mövzular bir-birləri ilə əlaqəli olduğundan, tələbələrin işlənmiş mövzuları yenidən təkrar etməsi məqsədə uyğundur. Müəllimin təmin etdiyi təqdimat, mühazirə, kitab və ya test əsasında tələbələr fənn üzrə təhsilini təkmilləşdirir, yeni biliklərə sahib olur. Dərsi yaxşı izləməklə birlikdə, dərs xaricində də, tələbələrin əlaqəli mövzuları öz aralarında müzakirə etməsi ən effektiv üsullardan biridir. İstər keçmiş mövzular üzərində çalışarkən, istərsə də gələcək mövzuları hazırlayarkən, tələbələr ehtiyac duya biləcəyi əlavə məlumatları, əlaqədar internet ünvanlarını (beynəlxalq və yerli media mənbələri) həm dərsi tədris edən müəllimin köməyi ilə, həm də müstəqil təhlil şəklinə əldə edə bilər. Həmçinin tələbələrə xarici və yerli ədəbiyyatda, kitablarda və ya iqtisadiyyat jurnallarında yer alan iqtisadi yenilikləri izləmələri tövsiyə edilməkdədir.

VII. Kursun nəticələri

Kursun tədrisi başa çatandan və bütün mövzular mənimsənildikdən sonra tələbələr:

Bilməlidirlər:

- iqtisadiyyatın əsas anlayışlarını
- mühəndislik iqtisadiyyatı haqda anlayışı və qərar qəbul etmə prosesini
- istehsal prosesini
- avadanlıq seçiminə dair qərarları
- avadanlıqların təkmilləşdirilməsini və yeni məhsulların hazırlanması üçün qərarları
- xərclərə qənaət edən qərarları
- keyfiyyəti və rəqabət qabiliyyətini artırmağın həlli istiqamətlərini.

Bacarmalıdırlar:

- innovasiya fəaliyyətinin xarakteristikasını müəyyənləşdirməyi;
- müəssisənin investisiya fəaliyyətini qiymətləndirməyi;
- pul vəsaitlərinin hərəkətini və pulun zaman dəyərini təhlil etməyi;
- investisiya layihələrinin qiymətləndirilməsi metodları tətbiq etməyi;
- investisiya layihələrinin inkişafını və mərhələlərini qiymətləndirməyi;
- maliyyə təhlilini etməyi;
- vergiqoymanı və qiymətin əmələ gəlməsini qiymətləndirməyi.

VIII. Prerekvizitlər:

Bu fənn müstəqil olduğu üçün fənnin tədrisindən öncədən və sonra tədris olunacaq fənnlər bir-birini təkrarlamır və üst-üstə düşür.

IX. Fənni mühazirə mövzuları:

Fənnin tədrisi prosesində tələbələrə aşağıdakı mövzularda mühazirələr (fənn 30 saat olmaqla 14 mühazirə mövzusunun ibarətidir) təqdim ediləcək:

1. İqtisadiyyatın əsas anlayışları
2. Mühəndislik iqtisadiyyatı və qərar qəbul etmə prosesi
3. İstehsal prosesi
4. Avadanlıq seçiminə dair qərarlar
5. Avadanlıqların təkmilləşdirilməsi və yeni məhsulların hazırlanması üçün qərarlar
6. Xərclərə qənaət edən qərarlar
7. Keyfiyyəti və rəqabət qabiliyyətini artırmağın həlli istiqamətləri
8. İnnovasiya fəaliyyətinin xarakteristikası
9. Müəssisənin investisiya fəaliyyəti
10. Pul vəsaitlərinin hərəkəti və pulun zaman dəyəri
11. İnnovasiya layihələrinin qiymətləndirilməsi metodları

12. İnvestisiya layihələrinin inkişafı və mərhələləri
13. Maliyyə təhlili (4 saat)
14. Vergiqoyma və qiymətin əmələ gəlməsi

X. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri, müzakirə sualları və tapşırıqlar, habelə müxtəlif növ məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında universitetin veb saytındakı tələbə kabinetində yerləşdirilir. Hər bir mövzu ilə bağlı müəllim əlavə olaraq xüsusi ədəbiyyat təklif edə bilər.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

<i>S/n</i>	<i>Mövzuların adları</i>	<i>Mövzular üzrə hədəflər</i>	<i>Ədəbiyyat siyahısı</i>	<i>Saatların miqdarı</i>
1.	İqtisadiyyatın əsas anlayışları	<ul style="list-style-type: none"> - iqtisadi resurslar - iqtisadi proseslərdə firmanın funksiyası - cəmiyyətdə firmanın rolu - müəssisənin istehsal funksiyası - sahə bazarı anlayışı: tələb və təklif 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Qreqori N. Mənkü. Ekonomiksin əsasları.</i> 3-cü nəşr. Harvard Universiteti. İngiliscədən tərcümə. Bakı, 2008, 2-ci fəsil</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 1. <i>Экономические основы производства</i> - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 277 с.</p>	2
2.	Mühəndislik iqtisadiyyatı və qərar qəbuletmə prosesi	<ul style="list-style-type: none"> - mühəndis iqtisadiyyatının öyrənilməsinin predmeti - mühəndis iqtisadiyyatının öyrənilməsinin vəzifələri - müasir mühəndisliyin xüsusiyyətləri - qərar vermə prosesi - qərar vermə prinsipləri 	<p>Mənbə:</p> <p>1. Luis M. B. Cabral. <i>Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>6. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 1. <i>Экономические основы производства.</i> - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 277 с.</p>	2
3.	İstehsal prosesi	<ul style="list-style-type: none"> - istehsal prosesinin mahiyyəti - istehsal tsikli - istehsal tsiklinin tərkibi - istehsal prosesinin təşkili - istehsalın təşkili formaları 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. <i>Экономика инновационной деятельности.</i> - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
4	Avadanlıq seçiminə dair qərarlar	<ul style="list-style-type: none"> - texniki inkişafın əsas tarixi mərhələləri - maşınqayırmada istehsalın texniki bazası - istehsal əsas fondlarının iqtisadi mahiyyəti - istehsal əsas fondlarının təsnifatı - istehsal əsas fondlarının strukturu - avadanlığın seçilməsi meyarları 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. <i>Экономика инновационной деятельности.</i> - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
5	Avadanlıqların təkmilləşdirilməsi və yeni məhsulların	<ul style="list-style-type: none"> - əsas fondların qiymətləndirilməsi - əsas fondların köhnəlməsi - əsas fondların amortizasiyası - əsas fondlardan istifadə göstəriciləri 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus</p>	2

	hazırlanması üçün qərarlar	<ul style="list-style-type: none"> - firmanın istehsal gücü - firmanın istehsal gücünün hesablanması metodikası - yeni məhsulun işlənilib hazırlanması qərarları 	<p>dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	
6	Xərclərə qənaət edən qərarlar	<ul style="list-style-type: none"> - xərclərin xarakterinə (təbiətinə) görə təsnifatı - fəaliyyətin nəticəsinə təsir baxımından xərclərin təsnifatı - qısa və uzunmüddətli dövrdə istehsal xərcləri - istehsal xərclərinin təsnifləşdirilməsi - məhsulun maya dəyərinin aşağı salınması mənbələri və yolları 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
7	Keyfiyyəti və rəqabət qabiliyyətini artırmağın həlli istiqamətləri	<ul style="list-style-type: none"> - məhsulun keyfiyyəti - keyfiyyət göstəriciləri - müəssisədə məhsulun keyfiyyətinin idarə olunması - standartlaşdırma - sertifikatlaşdırma - sahənin rəqabətqabiliyyətini müəyyənləşdirən göstəricilər və amillər 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
8	İnnovasiya fəaliyyətinin xarakteristikası	<ul style="list-style-type: none"> - innovasiyanın mahiyyəti - innovasiyanın növləri - milli innovasiya sistemləri konsepsiyası - "Bilik iqtisadiyyatı" - insan kapitalı - innovasiya sahibkarlığı 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
9	Müəssisənin investisiya fəaliyyəti	<ul style="list-style-type: none"> - investisiya qoyuluşunun mahiyyəti - investisiya qoyuluşunun növləri - müəssisədə investisiya qoyuluşunun tərkibi - müəssisədə investisiya qoyuluşunun quruluşu - müəssisənin investisiya fəaliyyəti 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
10	Pul vəsaitlərinin hərəkəti və pulun zaman dəyəri	<ul style="list-style-type: none"> - investisiya layihələrinin növləri - investisiya layihələrinin səmərəliliyinin müəyyənləşdirilməsi - nağd pul daxilolmaları - investisiya layihələrində pul vəsaitlərinin hərəkəti - investisiyaların səmərəliliyinin qiymətləndirilməsində vaxt amilinin uçuotu - diskontlaşdırma 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник.</i> В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.</p>	2
11	İnvestisiya layihələrinin qiymətləndirilməsi metodları	<ul style="list-style-type: none"> - investisiya layihələrinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi metodları - investisiya qoyuluşunun səmərəliliyinin artırılması yolları - investisiya layihəsinin həyata 	<p>Mənbə:</p> <p>1. <i>Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization.</i> Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003)</p> <p>2. <i>Кочетов, В.В. Инженерная</i></p>	2

		keçirilməsi üçün biznes-planın hazırlanması	экономика: учебник. В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.	
12	İnvestisiya layihələrinin inkişafı mərhələləri və	- investisiya layihələri (İL): Müəyyənləşdirilməsi və təsnifatı - investisiya layihələrinin iştirakçıları - investisiya layihəsinin hazırlanması həddi və mərhələləri - investisiya imkanlarını axtarın -ilkın və yekun investisiya layihəsinin hazırlanması - investisiya layihəsinin əsas bölmələri	Mənbə: 1. Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization. Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003) 2. Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник. В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.	2
13	Maliyyə təhlili	- korporativ maliyyənin mahiyyəti - korporativ maliyyənin əhəmiyyəti - müəssisənin maliyyə hesabatları - müəssisənin maliyyə hesabatlarının məzmunu - müəssisənin maliyyə vəziyyətinin təhlili - müəssisənin maliyyə siyasəti	Mənbə: 1. Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization. Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003) 2. Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник. В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.	4
14	Vergiqoyma və qiymətin əmələ gəlməsi	- müəssisənin vergi siyasəti - mənfəət – müəssisənin təsərrüfat fəaliyyətinin mühüm yekun göstəricilərindən biri kimi - sahə məhsulunun qiyməti	Mənbə: 1. Luis M. B. Cabral. Introduction to Industrial Organization. Massachusetts, MIT Press, 2000 (rus dilinə tərcümə, Minsk 2003) 2. Кочетов, В.В. Инженерная экономика: учебник. В 3 ч. Ч. 2. Экономика инновационной деятельности. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2020. - 316 с.	2
	CƏMİ			30

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə argumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;
- 2) Müvafiq müəssisə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnə bilər.

XIII. Fənn üzrə kurs işi

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb.

XIV. Dərsə davamiyyət

Təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Davamiyyət limiti üzrə yuvarlaqlaşdırma (7,5 q/b - 8 q/b) tətbiq edilmir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir.

XV. Fənn üzrə qiymətləndirmə (Əyani təhsilalma forması üzrə)

UNEC-də bakalavriat səviyyəsində təhsilin bütün illəri üzrə fənlərin attestasiyası hər biri 50 bal formalaşdıran cari və aralıq qiymətləndirmə (toplam 100 bal) əsasında həyata keçirilir. Cari qiymətləndirmə bakalavrların bilik və bacarıqlarının semestr ərzində qiymətləndirilməsi, aralıq qiymətləndirmə isə imtahan sessiyası zamanı həyata keçirilən qiymətləndirmədir.

Cari qiymətləndirmə üzrə 50 bal bakalavrların semestr ərzində topladıqları **aktivlik və ara qiymətləndirmə** ballarının cəmlənməsi ilə formalaşır. Aktivlik balı hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 20 bal ola bilər və bu bal tədrisi mühazirə və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə seminar dərslərində alınan ballar əsasında fənlərin tədris növünə uyğun olaraq formalaşır.

Seminar dərslərində və praktik məşğələlərdə qiymətləndirmə 10 ballıq şkala əsasında həyata keçirilir və həmin ballar EDUMAN sistemində aşağıdakı nisbətlərdə hesaba alınır:

- 10 bal = 5 bal
- 9 bal = 4,5 bal
- 8 bal = 4 bal
- 7 bal = 3,5 bal
- 6 bal = 3 bal
- 5 bal = 2,5 bal
- 4 bal = 2 bal
- 3 bal = 1,5 bal
- 2 bal = 1 bal
- 1 bal = 0,5 bal

Qeyd: fənnin tədris növü mühazirə, seminar və laboratoriya olduğu zaman seminar dərsi üzrə bal nisbəti EDUMAN sistemində 10 bal = 2,5 bal nisbətinə uyğun hesaba alınır:

Seminar dərslərində (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) alınan ballar əsasında formalaşan yekun aktivlik balı aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$B = ((b_1+b_2+b_3+...+b_n)/s)*m/10$$

Burada, B - yekun aktivlik balı;

b - seminar dərslərində alınan müxtəlif ballar;

s - semestr ərzində verilən cavabların sayı;

m - aktivlik balına ayrılan maksimal bal;

10 - bir seminar dərslərində toplanan maksimal baldır.

Bakalavrlar semestr ərzində cəmi 4 dəfə, hər dəfə isə 10 bal aldığı halda maksimal aktivlik balını - 20 balı toplamış olur. Bu halda nəticə sistemdə $((10+10+10+10)/4)*20/10 = 20$ olaraq hesaba alınır.

Maksimal bal toplaya bilməyənlər isə istədiyi halda 5-ci, 6-cı, 7-ci və s. dəfə cavab verməklə aktivlik balı toplaya bilərlər. Bu zaman müəllim ilkin olaraq həmin qrupda ümumilikdə 4 dəfə cavab verməyənlərdən başlamaqla növbəlilik prinsipi əsasında bakalavrların cavab verməsi üçün imkan yaradır.

Bakalavrlar semestr ərzində seminar dərslərində 4 dəfədən az cavab verdiyi halda çatışmayan cavab sayı sistem tərəfindən "0" bal olmaqla nəzərə alınır. Məsələn, əgər hər hansı təhsilalan bir fənn üzrə semestr ərzində cəmi 2 dəfə seminar dərslərində cavab verib və hər dəfə 10 bal aldığı halda onun yekun aktivlik balı hesablanan zaman həmin təhsilalanın nəticəsi $((10+10+0+0)/4)*20/10$ kimi hesablanır. Seminar dərslərində ümumiyyətlə balı olmayan tələbənin aktivlik balı isə "0" bal hesab edilir.

Semestr ərzində təhsilalanların hər bir fənn üzrə topladığı nəticə tam olmadığı halda semestrin sonunda sistem tərəfindən adi riyazi qaydada həmin nəticələr yuvarlaqlaşdırılır (məs. 6,5 bal – 7 bal kimi nəzərə alınır).

XVI. Ara qiymətləndirmə

Hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada test və ya yazılı üsulda 8-ci və 9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir və təhsilalanlara həmin dövrə qədər mühazirəsi tamamlanmayan mövzu üzrə test və ya yazılı cavablandırılan sual təqdim edilmir. Fənlər üzrə (alt qrup fənləri də daxil olmaqla) ara qiymətləndirmə tədris prosesi dayandırılmadan bakalavriat səviyyəsində əks dərəcə növbələrində, magistratura səviyyəsində isə cədvəl üzrə dərəcə olmayan günlərdə, zərurət yarandığı halda isə şənbə günlərində keçirilir. Şənbə günləri ara qiymətləndirmə ilə əlaqədar əmək fəaliyyəti göstərən əməkdaşlara onların istəklərinə uyğun olaraq ara qiymətləndirmənin keçirildiyi təqvim ayı ərzində əlavə istirahət günü - "əvəzgün" verilir.

Ara qiymətləndirmənin cədvəli bir fənn - bir gün prinsipinə əsaslanmaqla ardıcıl günlər üzrə tərtib olunur və 6-cı tədris həftəsinin sonuna qədər UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 30 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 3 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Ara qiymətləndirmə üzrə üzlü imtahanları (habelə olduğu halda texniki problem yaranmış imtahanlar) 11-ci tədris həftəsi ərzində eyni qaydada ardıcıl günlərdə keçirilir.

Qabiliyyət tələb edən fənlər üzrə ara qiymətləndirmə semestr ərzində yerinə yetirilən və hər biri 5 bal üzərindən qiymətləndirilən 6 fərdi işin (hər ay ərzində 2 iş olmaqla) qiymətləndirilməsi əsasında təmin olunur.

Fənlər üzrə ara qiymətləndirmə onların tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq və ya yazılı üsullardan birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilmir.

Bakalavriat və magistratura səviyyələri üzrə təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir. Qiyabi təhsilalma forması üzrə isə davamiyyət səviyyəsindən asılı olaraq maksimum 10 bal verilir.

Aralıq qiymətləndirmə. Test, yazılı, qarışıq, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından biri ilə hər semestrin sonunda keçirilən sessiya imtahanıdır. Bu imtahanlarda təhsilalanların qiymətləndirilməsi 50 bal üzərindən hər bir imtahan üsulu üzrə müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə semestr ərzində keçilmiş bütün mövzular üzrə tərtib edilən testlər, yazılı və ya şifahi imtahan sualları (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) əsasında həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmənin cədvəli imtahanlar arasında minimum 2 gün fasilə verilməklə tərtib olunur. İmtahan cədvəli 13-cü tədris həftəsində UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 50 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 5 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Aralıq qiymətləndirmə üzrə üzlü imtahanları (texniki problem yaranmış imtahanlar da daxil olmaqla) sessiya bitdikdən sonra eyni qaydada ardıcıl günlər ərzində keçirilir.

Fənlərin tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq bütün imtahanlar universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq, yazılı, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilir.

XVII. Cari və aralıq qiymətləndirmə

Tədrisi mühazirə və seminar dərslərindən ibarət olmaqla həyata keçirilən fənlərdə cari qiymətləndirmə üzrə 50 balın 20 balı aktivlik balı hesabına (10 bal = 5 bal nisbətində seminar dərslərində toplanan bal), 30 balı isə ara qiymətləndirmə əsasında təmin edilir. Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal - test və ya yazılı üsulla keçirilən sessiya imtahanı əsasında formalaşır.

İMTAHAN VƏ İMTAHANA GƏDƏR TOPLANAN BALLAR ƏSASINDA SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

QEYD: İmtahanda minimum 17 bal toplanmasa, imtahana qədər yığılan ballar toplanmayacaq.